

Els valors de l'esport

Carles Folguera*¹

L'objectiu fonamental és explicar-vos amb un context real i determinat com és la Masia del Barça el què és i què representa per a una institució com el Barça, la responsabilitat que es té amb nois que estan en edats molt importants, de molta formació. Quin és el paper que com a club i com a institució hem de jugar. Si nosaltres aconseguim això, la fita, el projecte educatiu de la Masia, i el projecte educatiu i formatiu del Club, surt reforçat. És la tasca que ens preocupa i ens ocupa. La meua xerrada, per tant, explicarà què és això de la Masia, quin entorn es mou a la Masia, i què és el que fem com a Club, i, evidentment, dins del Club, què fa la institució de la Masia, perquè aquesta formació esportiva que és pel que han estat cridats aquests nois pugui ser paral·lela amb una formació, en aquest cas, acadèmica, humana, personal, cultural.

Per tant, jo us parlo de la meua visió, del que crec que hauria de ser l'esport formatiu. La primera pregunta que ens hauríem de fer totes les institucions, en aquest cas, educatives, de convivència, culturals, però sobretot esportives, és per què un noi fa esport. Què motiva un nen o una nena a fer esport? A mi se m'acuden tres coses que hauríem de tenir presents. Una és: quan algú fa esport, fonamentalment, el que busca és sentir-se membre d'alguna cosa: d'un grup d'amics, amb l'entrenador, en un espai d'iguals... aquells espais que diem: la dutxa, el previ, el post, he quedat, el partit... tot això forma part

de l'esperit del que un noi busca en l'esport, la socialització. Però, un noi, el que també busca és sentir-se acceptat, útil, reconegut, valuós, que allò que està fent tingui un sentit. Hem de tenir-ho en compte.

Hi ha d'haver, doncs, un reconeixement al seu treball com hi ha d'haver un altre apartat que és buscar-se i sentir-se acceptat en allò que fa. Perquè per molt que l'entorn de la Masia siguin nois escollits (en principi, són allò milloret de Catalunya, de l'estat espanyol i d'altres indrets), el que busca un noi en arribar-hi és que la seva estada, aquest procés que sempre vetllem, estigui format per un reconeixement, un sentir-se útil, valuós, que socialment se senti acceptat, que el treball amb els entrenadors, els fisioterapeutes, els metges, els delegats de l'equip, els cuiners de la Masia... sigui tot un. Això és, bàsicament, el que nosaltres hem de vetllar que passi a la Masia.

Però com a tota residència o context esportiu, hi ha dificultats. No és fàcil, avui, amb adolescents, amb un cert desarrelament, perquè molts estan a molta distància de les seves famílies, fer un treball educatiu i formatiu. I més, quan no han estat cridats per aquest vessant educatiu i formatiu sinó per la qualitat esportiva. No és fàcil que un noi arribi amb 14, 15 o 13 anys a la Masia, —quan el primer error (handicap) que tenim al Club és dir a nois d'aquestes edats que són molt bons i que nosaltres com a Barça creiem que on estaran bé i on acabaran complint

213

* Director de la Masia del FC Barcelona

¹ Transcripció revisada de la conferència pronunciada al Centre Cultural La Marineta en el marc de les Jornades *L'esport a Mollet*, el 15 de juny de 2012

la seva formació esportiva de la millor manera és al Barça—. Els estem traient de 700, 800, 1.000 km i els diem que són molt bons i al Barça ho acabaran sent més. Si això ens ho diuen a qualsevol de nosaltres, amb 30, 40 o 20 anys, ho podem encaixar més bé, però per a un noi d'aquestes edats, és complicat. Sabeu què és la primera cosa que fa un noi quan fitxa pel Barça? Fer una festa de celebració al seu poble d'origen. Els seus pares el feliciten perquè ha estat cridat, ha estat un escollit d'escollits. Per tant, és una dificultat.

Quan els diem que són molt bons, s'ho creuen? Aquí comença la nostra feina. El primer valor que crec que s'ha de treballar amb esportistes escollits és la humilitat, no renunciar mai als seus orígens ni al que els ha portat a un lloc determinat, ni creure's que perquè porten un escut que a tots ens enamora, estan per damunt del respecte, de la responsabilitat; no han d'oblidar mai que un papa i una mama a 800 km d'un poblet de Galícia, o d'on sigui, amb la seva manera de ser, el van portar al Barça. Per tant, no renunciar als seus orígens. Humilitat. Us imagineu el que pot arribar a fer un esportista que té molta vàlua, molta qualitat i a més és humil? Malament d'aquell que, per molta vàlua que tingui, per moltes qualitats esportives, arriba un moment que es pensa que ja en sap prou. Què m'has d'explicar tu? Sí, jo he fet tres gols! I el que no saben molts cops és que el món de l'esport, afortunadament, ens dóna molts moments de derrotes, de frustracions, de perdre quan no ens ho esperàvem, de ser suplent en un partit que ens pensàvem que seríem titulars... L'esport té això. I forma part d'un procés, del tarannà —en aquest cas— d'un esport de qualitat i d'elit. Primera dificultat, doncs, que els diem que són molt bons.

Segona dificultat: el temps. No sé si és una qüestió d'aquesta societat, però

avui ho volem tot molt ràpid, de seguida, i si pot ser, sense esforç. És la societat de la immediatesa. Si m'ho fas tu, per què m'ho he de fer jo? I en aquest procés on arriben 80 nois a una residència on tots han estat escollits i poden haver-hi comparacions dels uns amb els altres... es vol córrer més del compte o els papes i les mames pressionen en excés aquets noi? Aquest procés, que ha de ser calmat, pausat, com un plat que s'ha de cuinar a poc a poc, a foc lent, perquè és millor el segon dia que el primer que te l'estàs menjant. Doncs aquest procés, l'han de tenir molt clar. El procés o l'èxit de la Masia, o del Barça actualment, no ens equivoquem, no rau en els resultats esportius, sinó en com s'estan fent les coses perquè hi hagi més opcions de guanyar, de tenir èxit, però el que compta és el procés: el treball dels entrenadors, dels fisioterapeutes, de tota la gent que forma part de l'entorn, de la qualitat d'aquests esportistes, de com són. Si hi ha condicions, hi ha vàlua, hi ha possibilitats, i a damunt, hi ha aquests valors d'esforç, autosuperació, humilitat, ganes d'anar a més... tant si guanyem com si no, estarem orgullosos del que estem fent. I aquest crec que és un aspecte a valorar. Si es fa bé, no us preocupeu, hi haurà més possibilitats de reeixir i tenir èxit.

Ara bé, en aquest procés, sabeu quina és la paraula clau? Jo vinc del món de la pedagogia, la meva vocació tota la vida ha estat l'esport, m'ho passava molt bé fent esport, em divertia moltíssim, els meus millors amics vénen del món de l'esport, aquest és el llegat del meu relat, la meva història ha estat l'esport. Però quan tenia 25 anys em va passar pel cap quina seria la meva vocació un cop se m'acabés l'esport —perquè l'esport també s'acaba— I la resposta va ser el món de l'educació. Ensenyar, educar, fer veure, fer conscients als altres què és allò que

creus que els pot anar bé, que reflexionin el per què... i en tot aquest procés cal una educació, i quan dic educació ho dic en paraules majors. Educació és que el noi o noia que s'està formant i que forma part d'aquest procés, ha de tenir-ho molt clar i li hem de fer veure quines són les seves limitacions (que també en té), quines són les seves possibilitats, com és ell, i que li anirà bé que es respecti a sí mateix i als altres.

Poso un exemple. La primera situació on em trobo que havíem de treballar els valors a la Masia i sistematitzar-los és quan hi arribo un dilluns a les 8 del matí, em trobo els nois esmorzant i pregunto, com sempre, com han anat els resultats, quines novetats hi ha hagut, etc. Pregunto a un noi com ha anat. "Han perdut 2 a 0" em respon. "Ah —dic jo— però no era el teu equip?". "No, jo no jugava". Malament, aquí hi ha un treball a fer. Però no s'acaba aquí, perquè jo, que sabia tota la història, li dic: "I per què no vas jugar?". "És que em van expulsar al partit anterior perquè un davanter centre em va insultar, m'hi vaig tornar, a qui van tocar va ser a mi, i em van expulsar". Aquí hi ha un treball d'habilitats personals: poc autocontrol, poc saber que a l'esport, malauradament, hi pot haver una provocació i tu t'has de controlar per tu i per l'equip, i al damunt, resulta que quan no jugues i t'han expulsat en dos partits, els que perden són els altres. Aquí hi ha feina. Aquests exemples són bons perquè són inconscients. És com quan un fa 2 gols. El teu equip ha perdut 3-2 i tu dius, però jo he fet 2 gols. No anem bé. I aquests aspectes, en el dia a dia, sovint hi són, i el procés que hem de fer és que aquests desencaixos s'acabin solucionant. Per tant, cal educació.

Tercer apartat per a una residència com la nostra, que és important i tots hi estarem d'acord. Quan parlem que al nostre club, el primer equip espor-

tiu del Barça durant molt temps, però sobretot aquests últims quatre anys hi ha hagut un estat d'excel·lència (tot-hom ha fet servir la paraula "excel·lència"), es parla d'un equip abocat a l'excel·lència; no sols juga: engresca; no sols juga i guanya: diverteix, s'ho passen bé, fan que les finals per als culés, que estem acostumats a patir, no patim. Ens empaten? No passa res! Aquest procés d'excel·lència jo sempre el resumeixo en tres aspectes. El primer és saber i saber fer. Els esportistes que s'estan formant amb expectatives d'èxit i possibilitats, nois que tenen talent, aquest talent s'ha de gestionar, s'ha de treballar, no n'hi ha prou. Així doncs, saber i saber fer. Segon aspecte: tot esportista que es forma i que no es forma, ha de tenir una actitud positiva, una motivació. Si per tu —com molt bé va dir el nostre exentrenador: No, és que jo no he de demostrar res. I tant que sí! És que he guanyat tres lligues, un mundials i dos europeus... És igual. Has de demostrar a cada entrenament, a cada partit, que el procés s'està fent. No perquè has guanyat has deixat de treballar i d'estar motivat i de desitjar més i més. Forma part del procés.

Tercer aspecte d'excel·lència. Quan un esportista té talent, voluntat i a més és crític amb sí mateix, és reflexiu, té capacitat d'aprendre, de no pensar que ja ho té tot fet, és el moment màgic. Els grans compositors, els grans de la literatura, eren molt crítics amb les seves obres i buscaven, no dic l'estat de perfecció, perquè pot ser obsessiu, però sí aquell voler créixer. Un noi que arriba amb 13 o 14 anys, tot i que pot ser molt bo amb aquella edat, ha de pensar que als 17, 18 o 19 anys tindrà altres exigències i que cal millorar, aprendre, tenir ganes i sobretot, pensar què és allò que encara no faig prou bé i he de fer millor. Tots els nois que arriben a la Masia, tots, sense excepció, volen triomfar. No n'he trobat ni un que digui

no, però no tots tenen el desig de preparar-se per aconseguir-ho. Jo vull arribar, però la preparació, el desig, la motivació... no tots la tenen. Aquest és un aspecte important, perquè és el que fa que, de vegades, alguns arribin i d'altres no. Jo sempre dic que a l'esport no sempre guanya el que té més facultats. És un missatge educatiu espectacular. Que jugadors més limitats tinguin una carrera de 13, 14 anys superprofessional és molt important, i també que esportistes que s'ho han cregut, sent molt bons, no hagin arribat a aconseguir tot allò que haguessin pogut aconseguir si haguessin posat tota la carn a la graella. Tots els que veniu d'institucions esportives, del món de la cultura i de l'art, del món de les associacions... els projectes estan molt bé, les idees del que volem ser com a Masia, com a residència, com a Barça, com volem que la gent ens reconegui està molt bé, s'ha de dir i s'ha de plasmar, però al final, els projectes els fem bons els entrenadors, els educadors, els cuiners, tota la gent que estem al voltant dels nostres fills i les nostres filles. Què cal? El que he dit: paciència, ser exigents, però alhora no pressionar-los en excés, fer-los veure que molts cops formen part d'esports col·lectius que es deuen a una col·lectivitat, que hi ha valors com la cooperació, on és molt important el treball en equip. Aquests aspectes s'han de tenir molt clars com a família i com a entorn d'aquests nois.

A la inauguració de la nova Masia del Barça es va passar un vídeo retrospectiu que arrancava l'any 1979. Allò que ens fa diferents al Barça, i del que n'estem orgullosos, és que vam ser la primera residència d'esportistes de futbol de tot l'estat espanyol, no n'hi havia ni una. La temporada 2011-12, la residència del Barça és la primera residència de futbolistes i d'esportistes d'un club privat a qui s'ha homologat un batxillerat intern a la Masia, i no és

causalitat. Ha estat possible perquè la gent que ens coneix ha vist que vetllaríem, no tan sols el vessant esportiu (que és pel que han arribat aquí), sinó també el vessant humà, personal, acadèmic, de futur, de garantir un pla B a tots els nostres esportistes. El nostre orgull com a Masia són els 11 o 12 jugadors que estan al primer equip, evidentment, perquè han aconseguit l'èxit. Però no oblideu: el nostre orgull com a educadors, són els 12 universitaris del Barça B i els 7 del juvenil A. Aquest és un èxit, i rau en un projecte de club únic.

Al Barça ens compliquem la vida. Tenim la formació interna. Hi ha altres clubs que deleguen la formació, que busquen entitats externes on la subcontracten, aquest saber què és el dia a dia d'aquests nois i ho fan. El Barça té la responsabilitat que aquests nois que vénen a formar-se, després de passar tres, quatre o cinc anys i no triomfar, s'emporten un llegat que és el dia a dia, la formació cultural, un ensenyament secundari obligatori, un batxillerat, uns estudis universitaris... aquest és el llegat que els podem donar en aquest procés, un procés on cultura i formació acadèmica, personal i esportiva han d'anar lligats. Qui és responsable a fora, és responsable a dins del camp. Qui és humil, ho és a fora i a dins. Aquests aspectes no es treballen per separat. Hem d'educar en qualsevol moment i situació, des de l'esbarjo, les classes de reforç, quan estan esmorzant, quan saluden.

Cada història és una història personal. Hi ha nois que vénen d'Àfrica, de Corea, de diferents llocs, i el que hem de fer nosaltres és acollir-los, fer d'entorn. La clau de la Masia és que fem de papes i mames; tenim informació d'ells dia a dia, des de $\frac{3}{4}$ de 7 quan inicien la jornada laboral, fins l'endemà; durant el transcurs d'aquest temps hi ha psicòlegs, educadors, professors

de reforç, cuiners, conserges, fisioterapeutes.... moltíssima gent que formem part de l'estructura més propera, i ho sabem tot: nòvios, cosetes que passen, malalties de familiars, situacions diverses... que fan que aquest coneixement o vincle afectiu que es genera, provoqui un sentiment d'identitat, de pertinença. I això fa que en la inauguració de la nova Masia es van emocionar Messi, Mascherano, Andrés Iniesta, que està a dalt i va arribar amb 12 anys, Puyol, Piqué, Cesc Fàbregas... perquè és un relat que ells han viscut i quan arriben al seu èxit, diuen: tinc l'oportunitat que el club em dona de jugar al primer equip del Barça, això no ho deixo escapar.

Els tres millors equips de la història del Barça de futbol han estat formats, fonamentalment, per gent de la casa, gent que sap el que costa arribar i que ha valorat el procés. Els anys cinquanta, Ladislao Kubala i Sagarra, Ramallets i companyia. El *Dream Team* amb gent catalana, del País Basc, i alguns estrangers que van entendre molt bé què era el Barça. I actualment, el mateix. Dotze, tretze jugadors. I sabem quin és el problema? Que molts cops vénen a la Masia a preguntar les claus de l'èxit, i els diem: no busqueu recepta, no n'hi ha. La meua pregunta és: us heu plantejat vosaltres quin model de formació voleu per als vostres esportistes? Valoreu si aquests nois, independentment que vosaltres voleu que triomfin esportivament, han de tenir un pla B formatiu, educatiu? Lluiteu per això? Genereu recursos perquè es pugui fer? Hi ha un pla cultural als vostres equips? Els nostres nois, aquest any han anat a l'Auditori, a Montserrat, amb els Castellers de Vilafranca i han fet xerrades amb gent de diferents àmbits per formar-los i donar-los una altra visió del que és el dia a dia. Aquest aspecte és cabdal. I tenim la sort que el Barça genera personalitats, des del Valentí Fus-

ter fins a la Fundació Ferran Adrià, que ens poden aportar moltes coses perquè aquests nois se n'adonin i trepitgin de peus a terra, que el Barça, com a molt, els pot donar experiència, però que vingui gent a fer-los pensar, com quan van a anar a l'assaig d'una orquestra i el director i el solista els expliquen que el director és com el Pep Guardiola i que el solista vindria a ser com Messi; al fons de tot hi ha un percussionista que només intervé 10 segons en l'obra, però compte que faci malament aquest paper, perquè la feina dels altres se n'ha anat en orris. I això que és un altre exemple, és un exemple de treball en equip. Com els castellers. Jo sempre els hi dic que Messi és, possiblement, el que està a dalt, però sense Puyol, els fisioterapeutes quan fan recuperació, o sense el fisioterapeuta que l'acompanya a Argentina quan està amb la seva selecció, sense el segon o el tercer entrenador... aquest treball en equip, sense aquesta pinya de moltíssima gent que hi intervé, no són ningú. I aquest és un procés que han d'entendre i que s'ha de fer viure.

El moment culminant de la Masia és a Zuric, el gener de 2011, quan som el primer club que el primer millor jugador del món, el segon millor jugador del món i el tercer jugador del món són jugadors del FC Barcelona formats al planter. I des de diferents àmbits. Primer Messi, a Argentina, el pare està aquí però ve a la Masia. Se l'acull, se'l respecta, som generosos amb ell i ell ens ho torna. Identitat. Segon, Xavi Hernández, català, de Terrassa, un bon entorn familiar, format al planter del Barça, amb moltes dificultats i comparacions, però arriba. Tercer: Andrés Iniesta: amb 12 anys deixa la família a Fuentealvilla, passa quatre o cinc mesos molt fotut i l'entorn de la Masia en aquells moments l'ajuda perquè pugui superar aquells mals moments i ell està agraït; és de les persones que no

ha renunciat al seu entorn i que en un moment determinat l'ha pogut ajudar i donar suport. I això el fa gran.

I amb aquests tres exemples, molta gent ha vingut a preguntar les claus de l'èxit. Doncs el secret és: 11 universitaris, gent que si tu els aculls i els dones tot allò que hem de donar, els eduques, els formes, els fas prendre consciència que és molt difícil arribar, però que s'ha de treballar, per molt talent que tinguis, que s'ha de ser humil per molt bo que siguis... això fa créixer i ser millor. I quan t'han ajudat i arribes a dalt, ja no ho deixes escapar. Aquests són aspectes que hem de valorar i valorem molt a la Masia. Per tant, talent, sí, personalitat, aquests valors que deia ara, allò preuat, el que val la pena. Quan molts cops em pregunten quins són els valors de la Masia, sempre dic: els mateixos segurament que vosaltres, com a pare o mare podeu tenir amb els vostres fills i filles. Entre un fill vostre humil o superb no hi ha punt de comparació. Entre un fill responsable i un irresponsable no hi ha color. Tot això és el que hem de posar a la graella i ho hem de deixar molt clar des de l'inici. Que hi ha moments de rebots? Sí. Que educar no és fàcil? També. Però, o vivim apassionadament la feina de formar part d'aquest procés educatiu amb ells, o l'èxit és molt difícil.

Quan em diuen quines són les claus de la Masia com a entorn formatiu i educatiu, jo sempre dic que les persones que formen part del seu entorn vivim la feina educativa, de comunicació i de relació amb el entrenadors, les famílies i els propis nois, de manera coordinada. Seria dolent per al vostre fill o filla si el pare diu una cosa i la mare una altra. Si cal, prèviament, el papa i la mama ens posem d'acord sense que el nen ho sàpiga, a veure si és blanc o negre, però diguem-ho. Això és el que hem de fer.

Els Zubis, Guillelmos Amors, Carles

Folgueres i la gent que pren decisions en formació, fem reunions, discutim i de vegades tenim diferents maneres d'enfocar alguns temes, però consensuem un projecte i llavors el liderem; i això vol dir explicar-lo als entrenadors, perquè estem parlant d'entrenadors-educadors en un moment molt important dels nois que si no es fan bé les coses, malament. Per tant, cal, primer, la comunicació: l'entrenador, i en aquest cas família, amb els nois, amb un missatge únic. El primer que em diuen els pares quan arriben a la Masia és: el més important per al meu fill és la formació acadèmica i humana, per sobre de l'esportiva. Jo sempre els dono la mateixa resposta: em sembla molt bé, però jo ja estic vacunat d'això que em dieu. M'ho demostrareu quan hi hagi un problema educatiu-formatiu amb la tutora o un examen que no hagi aprovat. A qui donareu la raó? A qui defensareu? Quan hi hagi un divendres que tingueu festa i vingueu a visitar el vostre fill, em direu que com que heu vingut no vagi classe, o em direu que anireu al cole a parlar amb la tutora per veure com progressa i evoluciona, com es comporta, com va l'aprenentatge del català i mil coses més? Aquesta és la diferència. No hem de dir les coses, sinó creure-les i fer-les possibles.

Un altre aspecte molt important. Generar un clima afectiu. Quan un noi passa moments dolents has de ser capaç de generar proximitat, tant en bons com en mals moments, perquè generes complicitats, i sempre són bones, sempre sumen. I tercer aspecte molt important, i aquí hi ha la diferència, segurament, amb altres entitats esportives: jo crec molt en el treball interdisciplinar. Si a mi em ve un noi, com va passar fa quinze dies, que se li ha mort el germà de 18 anys al Camerun, jo puc tenir moltes virtuts, però la del procés de dol que pot viure el noi, no el tinc tan assumit, no el tinc tan clar.

Per tant, la psicòloga és la que en aquell moment juga un paper cabdal per decidir què és el millor per a aquest noi. Això és molt important, com que el cuiner de la Masia prengui decisions, i quan estan fent un menú que ve donat pels serveis mèdics on han de menjar salmó (i per exemple no agrada i es queda tot al plat), que em digui, em dones l'oportunitat de buscar una altra alternativa? I si posem llenguado, que és més melós i se'l mengen més bé? El treball interdisciplinari vol dir això: que tots se sentin part del projecte, però que en moments puntuals, en funció de qui en sap més d'allò, prengui la decisió que cal.

Parlem de professors de reforç escolar, educadors que estan de nits amb ells, que fan dinàmiques amb ells, tutories individuals i grupals, xerrades formatives... aquest treball en equip és un aspecte molt important. I després, estar molt bé tenir idees, tenir un equip de treball que les faci possibles, però s'han de sistematitzar accions que permetin que tot això que diem s'acabin complint.

A la Masia tenim un pla educatiu que és l'escolar, que és l'establert, però tenim un pla cultural, com he dit abans, que també és important i és un plus, i nosaltres lluitem perquè aquest plus hi sigui. Per tant, conèixer entorns similars de nois en situacions semblants a les seves, però que potser treballen tres vegades més que els nostres, és important. I és important que vingui gent a explicar-los què és la vida, què vol dir no triomfar en allò que inicialment ells volien i com la vida els ha donat opcions després de ser algú important perquè han tingut passió per ser allò que realment han volgut ser.

Nosaltres sempre diem que hem d'integrar en aquestes xerrades de presa de consciència, valors com el respecte, la responsabilitat, sobretot l'amistat, la humilitat, i a nivell espor-

tiu, l'autocontrol. És fonamental. Els nois, de vegades diuen que la Masia és com la Roca o Alcatraz. Ho diuen perquè si els féssim cas, els dissabtes després del partit voldrien sortir i si arriben fins a les 2 o 3 de la matinalda voldrien sortir fins a aquesta hora, però saben que mentre estiguin becats pel Barça, i perquè els fem un favor, hem de gestionar el que més els costa, que és el seu temps lliure. Quan gestionem i creus que els portes pel bon camí, et diuen que ets molt dur. Doncs bé, ens toca ser els dolents de la pel·lícula, de vegades.

En resum, com a idees generals: la clau rau en el procés i acabarem tenint més èxit si aquest procés està consensuat per tots i ens el creiem apassionadament. És important educar els nois integralment; amb 12, 13 o 15 anys, trontollen, tenen pors, per molt que els hàgim dit que són molt bons i ho fan molt bé. Tenen dubtes, inquietuds. Per tant, hem d'estar acompanyant-los en allò bo i en allò no tan bo, perquè sempre tenim la tendència a renyar-los quan les coses no funcionen bé, i poques vegades donem missatges positius quan tenen inquietuds, comportaments i accions que són molt bones. Llavors també els ho hem de dir, també ens recau aquesta responsabilitat.

Quan dic educar, dic "emocionalment", "afectivament", "amb relacions", amb la socialització que tenen. Crec que és molt important lluitar i vetllar per un pla B a la vida, per aquest anar més enllà de la seva formació esportiva. Que el Marc Muniesa, el Sergi Roberto, els Montoya, el Niño... estiguin a segon o tercer curs universitari en administració i direcció d'empreses, en Dret... és un motiu d'orgull. Compaginar i compatibilitzar formació esportiva i formació educativa és el màxim.

Per acabar, sempre dic a tots els clubs i als nois que vénen a la Masia

que els esportistes han de buscar allò que realment volen, han de tenir dret a equivocar-se, hem de treballar i afavorir que siguin crítics i reflexius, hem de ser exigents amb ells sense ser excessivament pressionants, hem d'intentar que busquin en ells mateixos aquest esperit de superació que els farà ser millors i

més feliços. I el que els farà progressar i esforçar i fer-se més autònoms, independents, en definitiva, millors esportistes, és el que he dit abans: tenir talent, treballar-lo, i pensar que no està tot fet, que sempre es pot millorar.

Moltes gràcies.